

En ny förekomst av gulsippa i Orsa

Anders bruks & Berit Sibra

Gulsippan *Anemone ranunculoides*, är i Sverige en i huvudsak sydlig art. Den uppträder frekvent på Öland och Gotland samt i Skåne, Östergötland och Mälardalen. Här förekommer den främst på frisk och kalkhaltig mulljord i lövdominerade skogar. Utanför dessa områden förekommer den mer sporadiskt ända upp till Jämtland, i ett något splittrat utbredningsmönster. Arten saknas i Dalarna, fränsett några uppgifter om utplanterade och förvildade bestånd. Sådana finns rapporterade från Lövåsen i St. Skedvi, Frostbrunnsdalen i St. Tuna, Vattnäs lövängar i Mora samt nära Gravkapellet på Ön i Orsa. Den sistnämnda lokalen upptäcktes av provinsialläkaren Stig Svensson, som ansåg beståndet troligen vara förvildat. Senare uppgifter om denna förekomst saknas.

Den nya lokalen ligger norr om Kricksjön vid Västeråker/Leran och är sedan länge känd bland de boende i området. Den är en årlig begivenhet och efterlängtat påminnelse om den annalkande sommaren, där den sprider sin gula färg mot de dystra fjolårslöven av asp, björk och sälg. Ända fram till 1950-talet dominerades detta område av slättermarker, men i kölvattnet av ett då expanderande Orsa togs marken i anspråk för byggnation. En hel länga av småhus uppfördes här 1965-68. Det är mellan dessa hus som beståndet av gulsippa nu återfinns.

Ingen i området vet något om gulsippans ursprung. Eftersom merparten av de boende är samma som byggde husen, bör det innebära att ingen husägare avsiktligt har förgyllt marken med gulsippor. Däremot förekommer det omvända förhållandet, att man har grävt upp gulsippor i skogen och planterat i trädgården. Inte heller synes lokalen påverkats av dittransporterade utfyllningsmassor.

Populationens härkomst förblir därmed höljd i dunkel, liksom dess ålder. Säkert är att barn i området plockade gulsippor här redan 1967. Man vet även att berätta hur en äldre dam i slutet av 60-talet kom och undrade om gulsippan fortfarande växte vid Kricksjön. Den kan alltså ha funnits här sedan tidigare.

Trots att förekomsten har funnits i minst 30 år är det föga troligt att gulsippan uppträder spontant i Orsa. Kring växtplatsen finns även *blåtry* och *häckspirea*, vilka troligen är kvarstående och naturaliserade kulturrester. Ett samband med gulsippan kan förstås inte uteslutas.

Gulsippans ursprung må vara okänt, men hursomhelst utgör den ett trevligt inslag i Orsas rika flora. Den friska och kalkhaltiga biotopen tycks tillmötesgå gulsippans krav. År efter år skickar den ut sina krypande jordstammar och expanderar. Fläckvis uppträder den som en gulgrön matta. Även de boende i området värnar om sin raritet och håller undan annan vegetation kring växtplatserna, vilket säkert ger den konkurrensfördelar i växtmiljön.

Tack till uppgiftslämnare L. och A. Hansson samt E. Wickman. Lokaluppgifterna är hämtade från Dalarnes Flora 1949, Färje: Floran i Orsa 1973 samt Tomas Ljung muntl.